

מתנתין:

אמרה תורה: "ונדר אלמנה וגרושה, יקום עליה".

כיצד? — אמרה האשה: הריני נזירה לאחר שלשים יום, אף על פי שנשאת בתוך ל' יום, אינו יכול להפר לה, אף על פי שהנזירות חלה לאחר שנישאה, היות ובשעה שנדרה עדיין לא היתה נשואה, ולכן אין הבעל יכול להפר את נדריה.

נדרה והיא ברשות הבעל — מפר לה. טפ-א

כיצד? אמרה בהיותה נשואה: הריני נזירה לאחר ל' יום, והפר לה בעלה, הרי אף על פי שנתאלמנה או נתגרשה בתוך ל' יום, הרי זה מופר. שהיות ובשעה שנדרה היתה נשואה, יכול בעלה להפר לה.

נדרה בו ביום, ונתגרשה בו ביום, והחזירה בו ביום — אינו יכול להפר. כי לאחר שנתגרשה, בטלה זכותו של הבעל בנדר, ואינו זוכה בה מחדש לאחר נישואיהם השניים, ואינו יכול להפר לה אלא את הנדרים שתידור מכאן ולהבא.

זה הכלל, כל שיצאה לרשות עצמה שעה אחת, אינו יכול להפר!

הקטנים ועבדו ושפחתו הכנענים, ואשתו — שאין להם אפשרות קניה לעצמם, ולכן אינם יכולים לזכות בשביל אחרים.

ומבואר במשנה הזאת, שאשה אינה יכולה לזכות מבעלה לכל בני המבוי?

ומתצינן תירוץ אחר:

אלא אמר רב אשי:

מתניתין [במשנה לעיל, האומרת שאפשר לזכות את העירוב על ידי אשתו], מדובר בה, בשיש לה חצר באותו מבוי עסקינן.

דמגו דזביא לנפשה — זביא לאחריני.

כיון שיש לאשתו חצר⁽³⁰⁾ הפתוחה אף היא לאותו מבוי, צריכה אף היא להשתתף במבוי, וגם היא קונה את העירוב לעצמה, יחד עם כל בני המבוי. ולכן, מתוך שהיא זוכה לעצמה, יכולה היא לזכות אף לשאר בני המבוי.

אבל במשנה שנאמר בה שאין האשה יכולה לזכות לבני המבוי את העירוב, מדובר באופן שאין לה חצר במבוי זה, והיא עצמה אינה צריכה לקנות את העירוב, ועל כן אינה יכולה לזכות בו לשאר בני המבוי, כי ידה כיד בעלה.

30. האפשרות שתהיה לאשה חצר בלא שתהא חצר זו שייכת לבעלה, היא באופן שירשה חצר זו עוד קודם לנישואיה, ובעודה ארוסה כתב לה בעלה שאין לו דין ודברים בנכסיה דהיינו שסילק עצמו מזכויותיו בנכסיה, ולכן חצר זו נשארת ברשותה. [ר"ן]

ושמואל סובר שאין כונת המשנה שיאמר האב בדוקא שאין לך רשות להשתמש בזה אלא לדבר מסוים, אלא מהני שיאמר לה האב שמה שתציע עשי, אבל אם לא יאמר האב אלא שאין לבעלה רשות בה אף שמואל מודה שיזכה בזה הבעל.

גמרא:

הרי הוא אומר "ונדר אלמנה וגרושה",

תניא אלמנה וגרושה שאמרה הריני נזירה
לכשאנשא, ונשאת —

ודרשינן: עד שיהא הנדר חל בשעת אלמנות
וגרושין.

רבי ישמעאל אומר יפר — כי הוא סובר
שהולכים לפי שעת חלות הנדר.

אבל אם הנדר חל כשהיא נשואה יכול הבעל
להפר.

ורבי עקיבא אומר לא יפר — כי הוא סובר
שהולכים לפי שעת עשית הנדר, ואז עדיין
לא היתה נשואה.⁽³¹⁾

רבי עקיבא סבר, הרי הוא אומר כל אשר
אסרה על נפשה,

(וסימנא ילל"י) זהו סימן לזיכרון המחלוקת
כלומר: יפר, לא יפר. לא יפר, יפר.

ודרשינן: עד שיהא איסורי נדר [שהיא
אוסרת עצמה בנדר], בשעת אלמנות
וגרושין, אבל אם אסרה את עצמה כשהיא
נשואה יכול בעלה להפר לה על אף שהנדר
חל לאחר מכן.

אשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש
ונתגרשה,

אמר רב חסדא, מתניתין רבי עקיבא היא
— משנתנו כדעת רבי עקיבא.

רבי ישמעאל אומר לא יפר — כיון ששעת
חלות הנדר היא הקובעת.

אביי אמר, אפילו תימא רבי ישמעאל —
אפשר לומר שאף רבי ישמעאל מודה
במשנתנו שהולכים אחר שעת עשית הנדר,

ורבי עקיבא אומר יפר — כיון ששעת
עשית הנדר היא הקובעת.⁽³²⁾

וההבדל הוא: דמתניתין תליא נפשה ביומי

אמר רבי ישמעאל [להוכיח את דבריו
מהפסוקים],

הוא לא היה בכלל הבריות, ואם כן לפי רבי
עקיבא ששעת עשית הנדר היא הקובעת לא יחול
עליו הנדר אפילו אחרי הגרושין.

31. בירושלמי אמרינן שאם אדם נודר מיורדי
הים ומתנה שיחול הנדר לאחר ל' יום, והיה אדם
שהיה בשעת הנדר מיורדי הים ואילו בשעת
חלות הנדר הוא כבר חזר ליבשה, הרי זה תלוי
במחלוקתם של רבי עקיבא ורבי ישמעאל אם
שעת חלות הנדר הוא הקובע או ששעת עשית
הנדר היא הקובעת.

ומוכיח מזה הר"ן שהבבלי חולק על
הירושלמי, ולדעת הבבלי אין ענין זה תלוי
במחלוקתם של רבי ישמעאל ורבי עקיבא, משום
שמחלוקתם היא רק לענין הפרה וזה תלוי
בדרשות הפסוקים, אבל כאן זה תלוי במה
שהנודר מתכוין ועל כן אומר רב נחמן שכונת
האשה היא שאם יתגרשו אז אף הבעל יכלל
בשאר הבריות.

והר"ן מקשה דאם כן מדוע לעיל אומר רב
נחמן שאשה שאסרה על עצמה ליהנות מכל
הבריות אז על אף שבעלה אינו נכלל בכלל
הבריות בכל זאת אם היא תתגרש אז אף הבעל
יחזור להיות בכלל שאר הבריות והאשה אסורה
ליהנות ממנו. וקשה שהלא בשעת עשית הנדר

32. הר"ן לעיל בדף פ א מקשה על דברי
ר"ע, דאיך יכול הבעל להפר לה הא עדיין אין

— דבמשנתנו תלתה את נדרה שלא יחול אלא לאחר שלשים יום בעלמא,

אבל בכרייתא תליא נפשה בנישואין — ובכרייתא תלתה את הנדר שלא יחול אלא לאחר שתנשא או שתתגרש,

ולכן דוקא בכרייתא סובר רבי ישמעאל שהולכים אחר שעת חלות הנדר, כיון שאין הנדר יכול לחול ברשות שבו היא נמצאת בשעת העשייה, דהרי היא התנתה ואמרה שהנדר יחול רק אם היא תינשא, או לחילופין, תתגרש, ולכן שעת החלות היא הקובעת.

אבל באופן של המשנה הרי אין חלות הנדר תלוי ברשות מי היא נמצאת, ואפשר דשלמו יומי ולא נתגרשה [שיחלפו ל' יום ולא תתגרש] וכמו כן אפשר דשלמו יומי ולא מיתנכבא [שיחלפו ל' יום ולא תינשא] ואם כן הרי אפשרי הדבר שיחול הנדר באותה רשות שבו היא היתה בשעת העשייה, ולכן באופן זה מודה רבי ישמעאל שהולכים לפי הרשות שבו היא היתה בשעת עשית הנדר מפרשת הגמרא את סוף דברי המשנה שכתוב זה הכלל וכו';

הכלל של משנתנו כתוב אף לעיל בפרק נערה המאורסה ומפרשת הגמרא מה מוסיפים המשניות בכלל זה

"זה הכלל" דקתני גבי נערה המאורסה [הכלל שכתוב לעיל בפרק נערה המאורסה], נכתב כדי לאיתויי;

הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל, בנערה המאורסה, כלומר: נערה המאורסה, שבאו שלוחי הבעל לקחת אותה לבית בעלה, והלך עמהם האב או שלוחיו,

דאביה ובעלה מפירין נדריה — אין האשה יוצאת עדיין מרשות אביה, אלא אביה ובעלה מפירין נדריה, כיון שהאב ושלוחיו עדיין מלויים אותה.

"זה הכלל" דקתני גבי ואלו נדרים [הכלל שכתוב בפרק ואלו נדרים], נכתב כדי לאיתויי;

מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל כלומר: אם מסר כבר האב את בתו לשלוחי הבעל, או שלוחי האב מסרו אותה כבר לידי שלוחי הבעל,

שאין הבעל מיפר בקודמין — שמכאן ואילך היא נחשבת ברשות בעלה לגמרי, ויכול הבעל להפר רק את הנדרים שתידור מכאן ואילך אבל נדרים שהיא כבר נדרה אינו יכול להפר שהרי אינו מיפר בקודמין,

ואף האב אינו יכול להפר שהרי היא יצאה מרשותו.

מתניתין:

תשע נערות נדריהן קיימין, ואי אפשר להפר להן, ואלו הן:

לה מנדר זה ענוי נפש, וכמו כן אין זה נחשב דברים שבינו לבינה?

ומתוך הר"ן שכיון שהגירושים אינם תלויים בה ואין ביכולתה למנוע את זה, אם כן הרי היא

א. **בוגרת והיא יתומה** — נדרה כשהיא בוגרת, והיא יתומה, שאין עליה רשות אב, וכגון שנישאה ואחר כך נתאלמנה, שכבר יצאה מרשות אביה.

ב. **נערה ובגרה, והיא יתומה** — נדרה בהיותה נערה, ולאחר מכן בגרה, והרי היא יתומה, שאיננה ברשות אביה כמו באופן הראשון.

ג. **נערה שלא בגרה, והיא יתומה** — נדרה כשהיא נערה, ועדיין היא נערה, והיא יתומה, שאיננה ברשות אביה כמו באופן הראשון.

שלוש אלו כלל אחד להם, שהיא אינה ברשות אביה.

ד. **בוגרת ומת אביה** — נדרה כשהיא בוגרת, ומת אביה.

ה. **נערה ובוגרת, ומת אביה** — נדרה בהיתה נערה, ולאחר מכן בגרה, ולאחר מכן מת אביה.

ו. **נערה שלא בגרה, ומת אביה** — נדרה כשהיא נערה ועדיין היא נערה, ומת אביה. שלוש אלו כלל אחד להם, שאין לה אבא שיפר לה.

ז. **נערה שמת אביה, ומשמת אביה בגרה** — נדרה כשהיא נערה, ואחר מכן מת אביה, ולאחר מכן בגרה.

ח. **בוגרת ואביה קיים** — נדרה כשהיא בוגרת ואביה חי.

ט. **נערה בוגרת ואביה קיים** — נדרה כשהיא נערה ובגרה ואביה חי.

שלוש אלו כלל אחד להם, שהיא בוגרת, ולכן אין אפשרות לאביה להפר את נדרה.

רבי יהודה אומר: אף המשיא בתו הקטנה ונתאלמנה או נתגרשה, וחזרה אצלו ועדיין היא נערה. כלומר, אפילו שנישאת בהיותה קטנה, אינה חוזרת עוד לרשות אביה לאחר נישואיה.

גמרא:

אמר רב יהודה אמר רב:

זו, דברי רבי יהודה — רבי יהודה הוא זה המונה באופן זה.⁽³³⁾

אבל חכמים אומרים — חכמים מונים אותן בכללים מקוצרים,

שלוש נערות נדרהין קיימין, ואלו הן:

א. **בוגרת ב.** ויתומה ג. ויתומה בחיי האב — שאיננה ברשות אביה. דהיינו שנישאה ולאחר מכן נתאלמנה או נתגרשה, שאינה חוזרת לרשות אביה.

מתניתין:

נדרה האשה ואמרה: קונם שאיני נהנה [נהנית] לאבא [לאבי] ולאביר, אם עושה אני על פיך. כלומר, נדרה שלא תיהנה מאביה או

33. ובירושלמי מפרש שאין מחלוקת בין רבי יהודה לרבנן אלא שרבי יהודה מנה באופן זה

אינה יכולה להיזהר שלא תבוא לידי ענוי נפש, ולכן אף נדר זה נחשב נדר ענוי נפש.